

Eurobarometer Standaard 78

**DE PUBLIEKE OPINIE IN DE EUROPESE UNIE
Najaar 2012**

NATIONAAL RAPPORT

NEDERLAND

Opiniepeiling besteld en gecoördineerd door de Europese Commissie,
Directoraat-generaal Communicatie.

Dit rapport werd opgesteld voor de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Nederland.

Dit document vertegenwoordigt niet het standpunt van de Europese Commissie.
De interpretaties en opinies in dit document verbinden alleen de auteurs.

Eurobarometer Standaard 78 / Najaar 2012 – TNS Opinion & Social

Inhoud

	Inleiding	3
1	Nederland en het Europa van nu	4
2	Europees Burgerschap	5
2.1	Verwachtingen ten aanzien van de Europese Unie	5
2.2	Rechten van de Europese burger	6
2.3	Europees burgerinitiatief	7
2.4	Voordelen van de Europese Unie	8
3	Media en Europa	8
3.1	Kennis over Europa	9
3.2	Informatiebronnen over de EU	8
3.3	Berichtgeving over de EU	11
4	Conclusie	13

Inleiding

De Eurobarometer is een grootschalig onderzoek dat wordt gehouden onder burgers van de 27 lidstaten van de Europese Unie en bij gelegenheid ook de vier kandidaat-lidstaten (IJsland, Kroatië, Turkije en de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië). Tevens wordt het Turkse gedeelte van Cyprus betrokken bij de Eurobarometer. In opdracht van de Europese Commissie en het Europees Parlement wordt dit onderzoek sinds 1973 uitgevoerd. In deze peilingen wordt ingegaan op de houding van Europeanen uit de 27 EU-lidstaten tegenover de ontwikkelingen in de Europese Unie in het algemeen, en op de houding van de bevolking ten aanzien van de ontwikkelingen in het eigen land in het bijzonder.

Dit rapport geeft de bevindingen weer van de Eurobarometer die gehouden is van begin november tot half december 2012. Voor deze meting zijn in totaal 26.622 Europese burgers geïnterviewd. De Nederlandse cijfers zijn gebaseerd op 1.016 interviews. De interviews zijn *face to face* uitgevoerd.

De technische specificaties van dit onderzoek en de vragenlijst waarop de analyse betrekking heeft zijn als bijlagen opgenomen. De antwoorden van de Nederlandse respondenten zijn vergeleken met het gemiddelde van de 27 lidstaten van de Europese Unie. Als er sprake is van het EU27-gemiddelde wordt het gemiddelde van deze lidstaten bedoeld.

De respondenten komen uit verschillende bevolkings-, beroeps- en leeftijdsgroepen, uit verschillende regio's van Nederland, zowel uit steden als dorpen, hebben uiteenlopende politieke voorkeuren en een gevarieerd opleidingsniveau.

Het totale percentage antwoorden komt soms uit op meer dan 100% omdat bij de betreffende vragen meer antwoorden mogelijk waren. Omdat niet iedereen een antwoord kon of wilde geven komt het totaal soms ook lager uit dan 100%. Soms veroorzaken afrondingen dat een percentage niet precies uitkomt op 100. In andere gevallen tellen de genoemde percentages niet op tot 100 omdat de 'weet niet'-categorie of een andere minder relevante uitkomst niet vermeld is.

1 Nederland en het Europa van nu

2012 was wederom een bewogen jaar voor Europa en de Europese Unie. Tegenover de speculaties over de toekomst van de euro en het voortbestaan van de eurozone, plaatsten de Europese instellingen en de lidstaten verregaande hervormingen om de munt te versterken. Bovendien bleef de ondersteuning van de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank en het IMF nodig in de drie programmalanden Griekenland, Portugal en Ierland en moest ook Spanje worden bijgestaan bij de herkapitalisatie van hun noodlijdende banken.

In Nederland zorgde 2012 voor nieuwe machtsverhoudingen. Na het mislukken van de begrotingsonderhandelingen tussen de regeringspartijen, bood het kabinet Rutte I zijn ontslag aan wat leidde tot nieuwe verkiezingen op 12 september. Het werd een nek-aan-nekrace die resulteerde in een coalitie van VVD (41 zetels) en PvdA (38 zetels), die in de Eerste Kamer op zoek moet naar steun voor de meerderheid. De eurosceptische partijen PVV en SP verloren aan invloed en ook de voormalige regeringspartij CDA zetelt voortaan in de oppositie.

EU-gerelateerde thema's die het afgelopen jaar de media domineerden, zijn onder meer de bezuinigingen op pensioenen en de hervormingen van de hypotheekmarkt.

2 Europees burgerschap

Om in kaart te brengen hoe de Europese burgers en de inwoners van Nederland zich verhouden tot de Europese Unie, zijn er verschillende vragen aan hen voorgelegd. Zo komen de verwachtingen die respondenten ten aanzien van de Europese Unie hebben naar voren. Ook werd er gevraagd in hoeverre men zich een 'Europees burger' voelt. De kennis ten aanzien van de rechten van Europese burgers komt eveneens aan bod.

2.1 Verwachtingen ten aanzien van de Europese Unie

De inwoners van de lidstaten binnen de Europese Unie hebben allerlei verwachtingen van de Europese Unie. Deze verwachtingen verschillen per land van elkaar, zo blijkt uit de uitkomsten van dit onderzoek. Gemiddeld verwacht 15% van de EU-27 dat de *Europese Unie zich inzet voor werkgelegenheid*. Ook staat *solidariteit* in vergelijking met andere verwachtingen hoog in het vaandel bij de gemiddelde Europese burger - 12% verwacht dat de Europese Unie hieraan bijdraagt.

De Nederlandse burger staat hier anders tegenover. Het *creëren van werkgelegenheid* wordt door de Nederlandse respondenten nauwelijks als een taak van de Europese Unie gezien - slechts 3% noemt dit.

Wel verwacht bijna één op de vijf Nederlandse burgers dat de Europese Unie bijdraagt aan solidariteit tussen de lidstaten (19%) en dat de overheden worden geharmoniseerd zodat de Europese Unie slagvaardig te werk kan gaan (19%).

Als we kijken naar Nederland, is het aantal ondervraagden dat verwacht dat de *Europese Unie tegen de crisis vecht* afgenomen ten opzichte van het vorige onderzoek. In 2011 stelde de helft (53%) van de Nederlandse ondervraagden dat dit een taak van de Europese Unie was. Nu stelt slechts 36% dat de Europese Unie zou moeten bijdragen aan het bestrijden van de crisis.

De verwachtingen van de gemiddelde Europese burger ten aanzien van de Europese Unie zijn wat het bestrijden van de crisis betreft hoger (49%).

Een bovengemiddeld percentage van de Nederlanders (39%) verwacht dat de Europese Unie zich inzet voor *een goede handelswijze van de overheden en samenwerking*. Dit vinden Nederlandse burgers belangrijker dan de gemiddelde Europeaan (28%). Vooral West-Europeanen verwachten van de Europese Unie dat deze zich hiervoor inzet.

Europees burgerschap: Nederland is middenmoter, maar stijgt

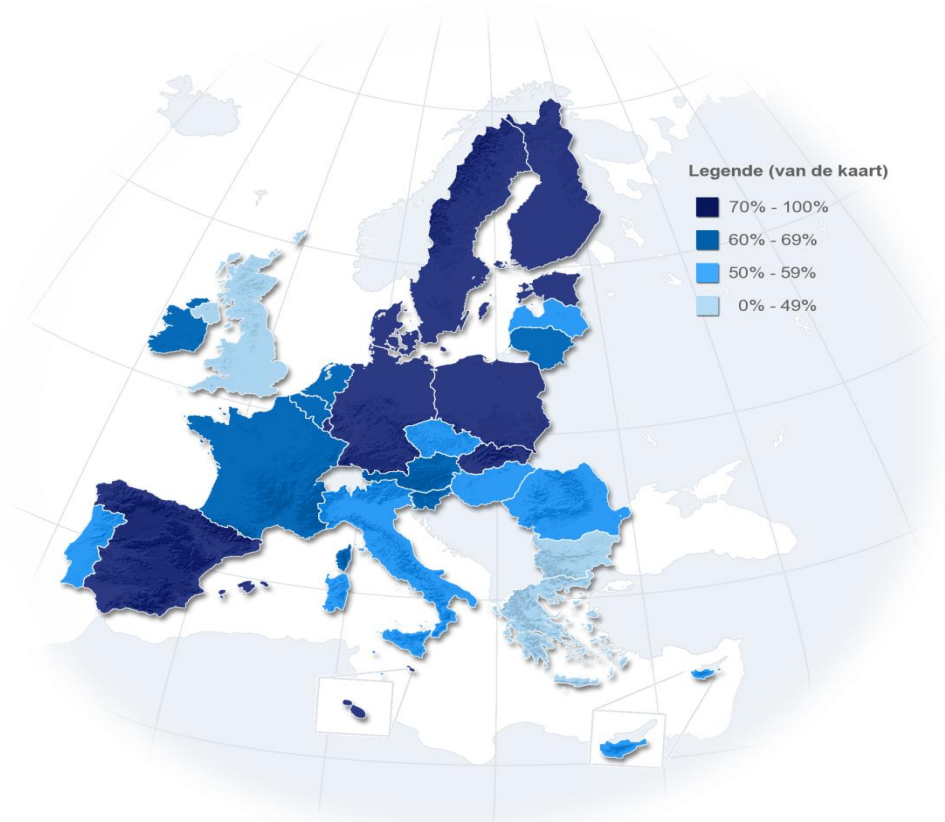
Het aantal ondervraagde Europese burgers dat aangeeft zich Europeaan te voelen blijft nagenoeg stabiel in vergelijking met begin 2012 (61% naar 63%). Ten opzichte van begin 2012 voelen zelfs méér Nederlanders zich Europeaan. Dit aantal is gestegen van 60% naar 67%. Het is overigens interessant om te zien dat Nederlandse ouderen vanaf 55 jaar - de generatie die de oprichting van de EGKS heeft meegemaakt - zich vaker (72%) Europeaan voelen dan jongeren (63%).

Vooral de Nederlanders die zeggen te behoren tot de hogere klasse (80%) voelen zich vaker Europeaan dan de burgers die zeggen te behoren tot de zogenoemde arbeidersklasse (51%).

In het figuur op de volgende pagina is te zien in welke mate de inwoners van de lidstaten het gevoel hebben dat ze een Europese burger zijn. Het valt op dat voornamelijk de inwoners van Noord-Europese landen dit gevoel het sterkst hebben. Maar ook veel Spanjaarden voelen zich vaak 'Europeaan'.

	LU	87%
	FI	78%
	MT	76%
	DK	74%
	DE	74%
	PL	74%
	SE	73%
	EE	73%
	ES	73%
	SK	71%
	IE	69%
	BE	68%
	SI	68%
	NL	67%
	FR	66%
	LT	64%
	EU	63%
	AT	63%
	PT	59%
	LV	57%
	CY	55%
	CZ	54%
	HU	54%
	RO	51%
	IT	51%
	UK	48%
	BG	47%
	EL	46%

Vraag: QD2.1. Vertelt u mij voor elk van de volgende uitspraken in welke mate deze al dan niet met uw eigen mening overeenkomt
 Mogelijkheid: U voelt zich burger van de Europese Unie
 Antwoorden: Totaal 'Ja'

2.2 Rechten van de Europese burger

Het EU burgerschap brengt verschillende rechten met zich mee. Gemiddeld geeft bijna de helft van de Europese respondenten aan op de hoogte te zijn van deze rechten (45%). Dit is stabiel gebleven als we dit vergelijken met begin 2012. Er wordt ook onderscheid gemaakt tussen 'helemaal op de hoogte' en 'tot een bepaalde hoogte' - 9% stelt 'helemaal op de hoogte' te zijn.

De gemiddelde Nederlander is beter dan gemiddeld op de hoogte van zijn of haar rechten ten opzichte van de gemiddelde Europeaan. Meer dan de helft (55%) zegt op de hoogte te zijn van de rechten die men als Europese burger heeft. In totaal zegt 11% 'helemaal op de hoogte' zijn. In vergelijking met begin 2012 kunnen we spreken van een kleine daling onder de Nederlandse bevolking (van 58% naar 55%).

Het aantal Nederlandse ondervraagden dat meer wil weten over de rechten die men heeft als Europese burger is wel toegenomen (van 55% naar 63%). Dit laat zien dat de Nederlanders onveranderd betrokken is bij Europa. Tevens is het een grote verschuiving ten opzichte van de meting begin 2012, toen het gemiddelde aantal Europeanen dat meer over de rechten wilden weten met 63% een stuk hoger lag dan het aantal Nederlanders (55%). Nu zijn Nederlanders net zo geïnteresseerd in het verkrijgen van meer kennis over de rechten van het Europees burgerschap als het gemiddelde van Europese respondenten.

Nederlanders geïnteresseerd in medische hulp lidstaten; gemiddelde Europeaan in elders werken

Aan de respondenten die hebben aangegeven meer te willen weten over hun rechten als Europees burger hebben we gevraagd over welke onderwerpen men meer wil weten. Een kwart (26%) van de Nederlanders is het meest geïnteresseerd in de *rechten die men heeft als het gaat om medische hulp in ander Europese lidstaten*. Dit percentage ligt hoger dan bij de gemiddelde Europeaan (21%).

De twee aspecten waar de gemiddelde Europese burger het meest in geïnteresseerd is, zijn het *werken in een andere Europese lidstaat* (21%) en *wonen in een andere Europese lidstaat* (15%). Deze twee terreinen worden onder de Nederlandse ondervraagden minder belangrijk geacht, namelijk 15% is geïnteresseerd in werken in een andere lidstaat en 12% in het wonen in een andere lidstaat. Deze aantallen zijn relatief stabiel gebleven als we deze vergelijken met de meting van begin 2012.

2.3 Europees burgerinitiatief

Het Europees burgerinitiatief (EBI) is op 1 april 2012 van start gegaan. Het is tevens opgenomen in het verdrag van Lissabon dat in 2009 in werking is getreden. Dit initiatief moet de democratie binnen de Europese Unie versterken. Door middel van het EBI kunnen burgers, organisaties of bedrijven op een gemakkelijkere wijze een onderwerp op de Europese agenda zetten. Via deze weg kunnen zij de Europese Commissie rechtstreeks verzoeken om nieuwe wetgeving voor te stellen. Hieraan zijn een aantal regels verbonden, zoals een minimumleeftijd en een minimum aantal handtekeningen van burgers verspreid over meerdere Europese lidstaten.

Net als bij de meting van begin 2012 geeft één op de vijf Europese ondervraagden aan te overwegen om gebruik te maken van het Europees burgerinitiatief, precies evenveel als de Nederlandse respondenten (21%).

Prioriteit op gebied werkgelegenheid

Ongeacht of men het burgerinitiatief wel of niet overweegt te gebruiken, hebben we gevraagd op welk terrein men gebruik zou maken van het Europees burgerinitiatief. De meeste Europeanen zouden een initiatief ondernemen op het gebied van *werkgelegenheid* (38%). Dit aandeel burgers is stabiel in vergelijking met begin 2012. Binnen Nederland is dit eveneens het geval. Het aandeel ondervraagden dat werkgelegenheid noemt is toegenomen van 32% naar 41%.

Op afstand volgt bij de gemiddelde Europeaan initiatieven voor onder andere *onderwijs* (24%) en *pensioenen* (22%). Ten opzichte van de meting van begin 2012 is dit stabiel gebleven.

Ook Nederlanders zouden het burgerinitiatief op de tweede plaats gebruiken op het terrein van *onderwijs* (35%). Dit is tevens stabiel gebleven ten opzichte van de meting van begin 2012.

2.4 Voordelen van de Europese Unie

Hieronder zal beschreven worden welke resultaten van de Europese Unie door de Europese en Nederlandse ondervraagden worden beschouwd als een positief resultaat.

Inwoner zijn van een Europese lidstaat brengt verschillende voordelen met zich mee. Denk bijvoorbeeld aan het gemakkelijk bezoeken van een ander lidstaat of het gemakkelijker in contact komen met mede-Europeanen.

In deze paragraaf zullen we illustreren welke behaalde resultaten van de EU de gemiddelde Europese en Nederlandse burger als positief beschouwd en in hoeverre hij of zij er voordeel van heeft gehad.

Positieve resultaten

De gemiddelde Europeaan geeft vooral te kennen dat de *vrede tussen de lidstaten* (30%) en het *vrije verkeer van mensen, goederen en diensten binnen de Europese Unie* (27%) de meest positieve resultaten zijn van de Europese Unie. Begin 2012 werden deze resultaten ook beschouwd als de meest positieve.

De Nederlanders denken hier min of meer hetzelfde over. Als hen wordt gevraagd naar het meest positieve resultaat, noemt 36% *het vrije verkeer van mensen, goederen en diensten* en 33% *de vrede die is ontstaan tussen de verschillende lidstaten*. Ook hier hebben zich geen grote verschuivingen voorgedaan ten opzichte van de meting van begin 2012.

Op het moment dat respondenten de mogelijkheid krijgen om meerdere positieve resultaten te noemen, komen er nog twee positieve resultaten naar voren. De gemiddelde Europeaan is ook tevreden over de mogelijkheid om *studenten te laten deelnemen aan uitwisselingsprogramma's* (18%).

Ook wordt *de euro* door 18% als een positief resultaat gezien. Dit laatste percentage is een kleine daling ten opzichte van begin 2012 (21%). Hoewel de Nederlanders positiever over de euro is dan de gemiddelde Europeaan, is hetzelfde dalende effect zichtbaar in vergelijking met begin 2012 (van 31% naar 26%).

Nederlanders in gedrag 'Europeser' georiënteerd dan gemiddeld

Aan de respondenten is ook gevraagd van welke voordelen die de Europese Unie biedt men vooral gebruik maakt. Uit het onderzoek komt naar voren dat de gemiddelde Europese burger eind 2012 iets minder vaak een *bezoek heeft gebracht aan een andere lidstaat* dan in het begin van 2012 (van 43% naar 41%).

De Nederlandse ondervraagden maken veel vaker gebruik van dit recht; maar liefst 78% heeft in het afgelopen jaar een andere lidstaat bezocht. Dit is vergelijkbaar met begin 2012 (79%). Vooral inwoners die zeggen te behoren tot de hogere klasse hebben het afgelopen jaar vaker een andere lidstaat bezocht (93%).

Een kwart van de Europese burgers heeft in het afgelopen jaar *een boek, krant of tijdschrift gelezen in een andere taal dan hun moedertaal*. De gemiddelde Nederlander heeft in het afgelopen jaar meer dan twee keer zo vaak gebruik gemaakt van deze mogelijkheid (59%). Vooral studenten (87%) geven aan in het afgelopen jaar buitenlandse boeken, kranten of tijdschriften te hebben gelezen.

In het afgelopen jaar heeft gemiddeld bijna de helft (48%) van de Europeanen *contact gehad met een inwoner van een andere lidstaat*. Ten opzichte van de meting van begin 2012 is dit stabiel gebleven (49%).

Ook hier is te zien dat de gemiddelde Nederlander (81%) (veel) vaker gebruik maakt van deze mogelijkheid dan de gemiddelde Europeaan. Wederom zijn de studenten (89%) en burgers uit de hogere klasse (93%) degenen die hier het meest gebruik van maken.

De overgrote meerderheid van de Nederlanders (84%) heeft in het afgelopen jaar *een programma op televisie gekeken in een andere taal dan hun moedertaal*.

Wederom maakt de gemiddelde Nederlander hier veel meer gebruik van dan de gemiddelde Europeaan (35%). Ook hier scoren studenten in Nederland bovengemiddeld. Maar liefst 98% heeft in het afgelopen jaar een buitenlands televisieprogramma bekeken.

De gemiddelde Europeaan is terughoudend als het gaat om *aankopen via internet uit een andere Europese lidstaat*. Eén op de vijf Europese burgers heeft hier in het afgelopen jaar gebruik van gemaakt. Nederlanders zijn hier minder terughoudend in, maar ook hier betreft het een minderheid van de bevolking (32%). Juist de zelfstandige ondernemer maakt hier het meest gebruik van (49%). Vooral ouderen (55+) hebben hier nauwelijks gebruik van gemaakt (9%).

Minder grenscontroles, consumentenrechten, mobiele telefonie in buitenland

Twee op de vijf Europese burgers (41%) geven aan gemakkelijker te hebben gereisd dankzij de *verminderde controles bij de grenzen*. Dit is een kleine afname ten opzichte van de meting van begin 2012 (44%). De gemiddelde Nederlander heeft hier vaker van geprofiteerd (66%).

Ook zijn de *rechten voor de consumenten* die producten of diensten kopen in een ander Europese lidstaat verbeterd. Eén op de vijf Europese ondervraagden heeft hier voordeel van gehad. Dit is een daling van zes procentpunten; in het begin van 2012 had namelijk 26% hier van geprofiteerd.

De gemiddelde Nederlandse ondervraagden profiteert hier naar eigen zeggen minder van, dit percentage is ten opzichte van begin 2012 afgenomen van 22% naar 17%.

Gemiddeld een kwart van de Europese ondervraagden (26%) profiteert van de *lagere kosten voor het gebruik van de mobiele telefoon in een ander lidstaat*. Als we kijken naar de antwoorden van de Nederlandse respondenten, is een grote stijging te zien ten opzichte van de meting van begin 2012 (van 32% naar 42%). Vooral Nederlanders tussen de 25 en 39 jaar oud profiteren hier veel van (52%). Ook burgers die een functie bekleden waarbij men vaker in het buitenland verblijft, profiteren hier meer van (56%).

Minder vaak genoemde voordelen: medische hulp, vliegpassagiers, werken, wonen en studeren

Minder Europeanen dan in het begin van 2012 geven aan gebruik te hebben gemaakt van *medische hulp in andere Europese lidstaten* (van 15% naar 12%). De Nederlandse burger heeft hier met 15% niet veel vaker van geprofiteerd.

Ook zijn de rechten versterkt van *passagiers die gebruik maken van het vliegtuig binnen de Europese Unie*. Europese respondenten geven aan hier nog niet veel voordeel van te hebben gehad (17%). Dit ligt bij de Nederlandse respondenten ook op 17%, maar hier is met betrekking tot Nederlanders wel een lichte stijging ten opzichte van de meting van begin 2012 (14%).

Minder Europese burgers hebben geprofiteerd van de mogelijkheid om in *een andere Europese lidstaat te werken* (van 13% in het begin van 2012 naar 11% nu). Nederlandse burgers maken hier nog minder gebruik van, namelijk slechts 6%. Zo is ook te zien dat de gemiddelde Europeaan vaker profiteert van de mogelijkheid om *in een andere lidstaat te gaan wonen* (11%) dan de gemiddelde Nederlander (5%).

Verder wordt er ook minder geprofiteerd van de mogelijkheid om *in een andere lidstaat te gaan studeren* (van 11% in de meting van begin 2012 naar 9% nu). Ook hier profiteren Nederlanders relatief weinig van (4%).

3 Media en Europa

Om in kaart te brengen hoe geïnteresseerd en betrokken Nederlandse burgers zijn als het gaat om de Europese Unie, hebben we de respondenten een aantal vragen gesteld over de media en Europa. Deze vragen gaan voornamelijk over het vergaren van informatie. Er werd aan de Nederlandse en Europese respondenten gevraagd waar men de informatie vandaan haalt als men op zoek is naar informatie over de Europese Unie en ook in hoeverre de burgers tevreden zijn met de hoeveelheid verslaggeving over de Europese Unie. Deze vraag is opgesplitst in verschillende media, zoals televisie, radio, pers en internetwebsites.

3.1 Kennis over Europa

Om te kijken of Nederlanders door de jaren heen meer kennis hebben verkregen en mede daardoor geïnteresseerder zijn geworden in de Europese Unie, vroegen we in welke mate men denkt dat de gemiddelde medeburger op de hoogte is van Europese aangelegenheden.

In vergelijking met de meting van eind 2011 zijn Nederlanders vaker van mening dat de bevolking *niet helemaal of helemaal niet* op de hoogte is van Europese aangelegenheden. Dit geven meer dan vier op de vijf (83%) ondervraagden aan. Tijdens de meting van eind 2011 betrof dat driekwart van de ondervraagden (76%). Ook driekwart van de Europese respondenten (EU27-gemiddelde) geeft aan dat de burgers niet op de hoogte zijn als het gaat om Europese aangelegenheden.

Meer vertrouwen in eigen kennis dan in kennis van een ander

Nederlandse ondervraagden zijn veel positiever over de eigen geïnformeerdeheid over Europese aangelegenheden dan die van hun medeburgers. Ruim een derde (36%) is van mening dat men zelf voldoende of goed op de hoogte is. Dit is een kleine daling ten opzichte van de meting eind 2011 (41%). Dezelfde trend is overigens zichtbaar voor het EU-27 gemiddelde. Gemiddeld geven drie op de tien Europeanen aan dat zij voldoende of goed op de hoogte zijn betreffende Europese aangelegenheden.

3.2 Informatiebronnen over de EU

Er zijn verschillende bronnen waar Nederlandse en Europese burgers informatie kunnen vergaren als het gaat om nationale en Europese politieke aangelegenheden.

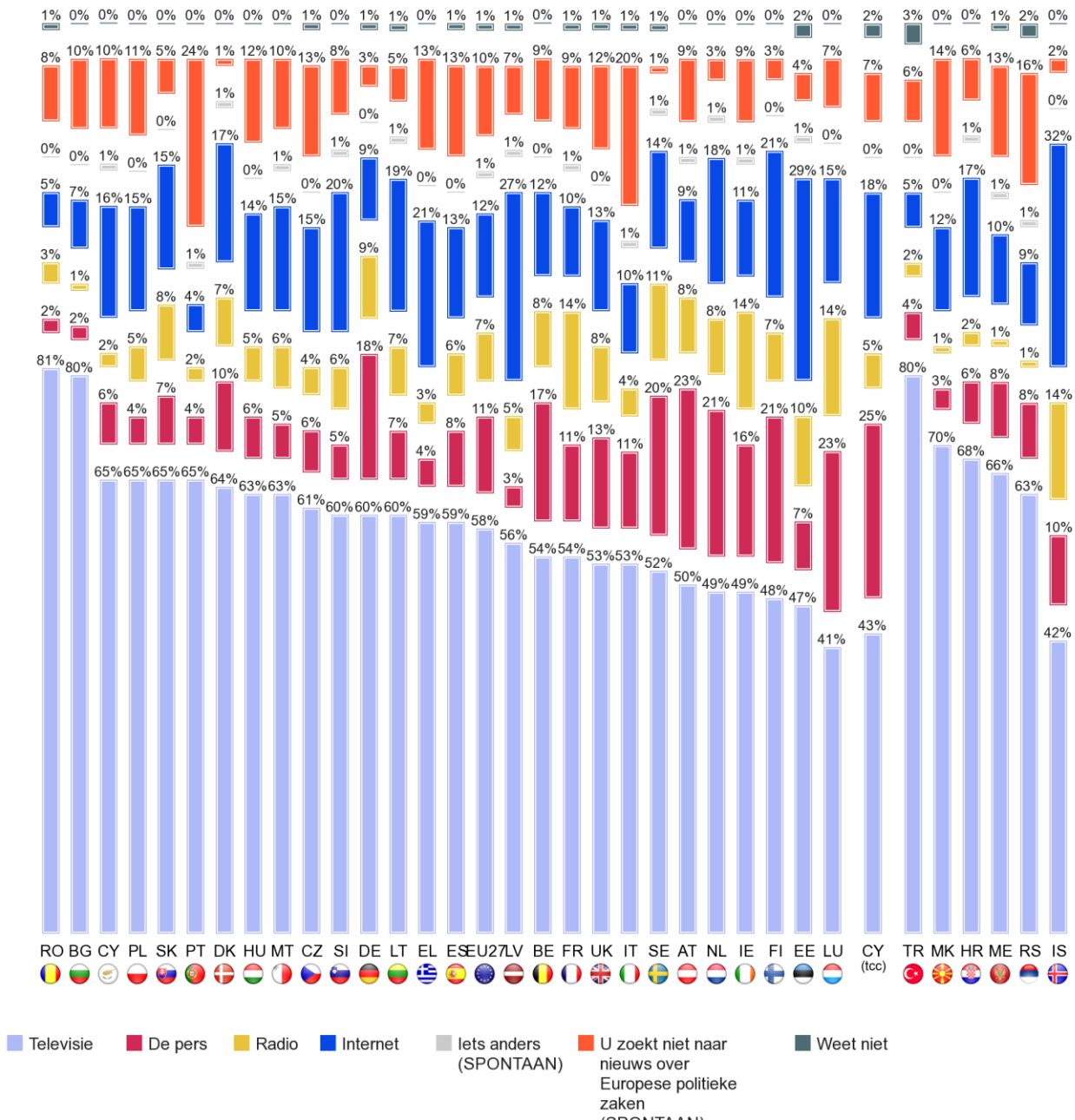
De meest gebruikte informatiebron: televisie

Ook dit jaar blijft televisie de meest gebruikte informatiebron als het gaat om informatie over Europese politieke aangelegenheden. De helft (49%) van de Nederlandse ondervraagden geeft aan in dit opzicht het eerst gebruik te maken van de televisie. Ook in andere lidstaten wordt het meest gebruik gemaakt van de televisie om aan informatie te komen (58%).

Nederlandse respondenten geven echter vaker de pers en het internet aan als belangrijkste informatiebronnen. Eén op de vijf Nederlanders (21%) maakt het eerst gebruik van de pers, dit zijn tien procentpunten méér dan het gemiddelde over de gehele Europese Unie. Bij internetgebruik scoort de Nederlandse burger met 18% acht procentpunten hoger dan het EU27-gemiddelde.

Onderstaande grafiek geeft aan van welke informatiebronnen de inwoners van de lidstaten het meest gebruik maken om aan informatie te komen over Europese politiek.

QE5a. Waar haalt u het meeste van uw nieuws over Europese politieke zaken? Als eerste?

Hetzelfde beeld is zichtbaar als het gaat om informatievergaring over *nationale politieke aangelegenheden*. Wel gebruiken Nederlanders dan nog iets vaker het internet (22%) als primaire informatiebron. Het aantal Nederlandse burgers dat hier televisie aangeeft als primaire informatiebron is minder dan bij Europese politieke aangelegenheden (45%).

Meest gebruikte internetsites

Zoals eerder vermeld maken Nederlandse burgers vaker dan gemiddeld gebruik van het internet als informatiebron als het gaat om nationale of Europese politieke aangelegenheden.

Voor zowel de informatievergaring over nationale (85%) als Europese (83%) politieke aangelegenheden maken de meeste Nederlandse burgers gebruik van nieuwswebsites zoals websites van kranten en nieuwstijdschriften. Ten opzichte van de meting eind 2011 is vooral het aantal Nederlandse ondervraagden gestegen dat deze internetsites gebruikt om aan informatie te komen over Europese politieke gebeurtenissen (van 75% naar 83%).

Nederlandse burgers maken vaker gebruik van deze informatiewebsites dan andere burgers van Europese lidstaten. Het EU-27 gemiddelde ligt namelijk op 68% voor nationale politieke aangelegenheden en op 66% voor Europese politieke aangelegenheden. De gemiddelde Europeaan maakt echter wel vaker gebruik van *institutionele en 'officiële' websites* (24%), bijvoorbeeld van de overheid, om informatie over Europese politieke aangelegenheden te verkrijgen dan Nederlanders (20%).

Naast de gebruikelijke bronnen zoals televisie, radio en kranten wordt er ook door de gemiddelde Europeaan gebruik gemaakt van *discussies met familie* (20%). Ook de Nederlandse burger discuteert over Europese politiek (25%), dit is een lichte stijging ten opzichte van de meting eind 2011 (21%).

3.3 Berichtgeving over de EU

In het onderzoek hebben we ook gevraagd naar de beleving van de burgers over de hoeveelheid informatie die de verschillende media verspreiden over de Europese Unie.

De helft van de Nederlandse respondenten geeft aan dat de berichtgeving over de Europese Unie in zowel de geschreven pers als op de televisie precies voldoende is.

Het aantal Nederlandse burgers dat vindt dat er voldoende informatie over de Europese Unie wordt verspreid door de radio en internetwebsites is echter gedaald ten opzichte van de meting eind 2011. Rond de 35% is van mening dat er voldoende informatie wordt verspreid over de Europese Unie door de radio en internetwebsites; bij de meting van eind 2011 lag dit tussen de 41 en 45%.

Ongeveer de helft van de ondervraagde Europeanen is van mening dat er bij alle kanalen (televisie, radio, pers en internet) voldoende aandacht is voor de Europese Unie.

Het is opvallend dat het aantal burgers dat aangeeft dat er te weinig wordt gecorrespondeerd over de Europese Unie is toegenomen ten opzichte van de meting eind 2011. Bijna de helft (45%) van de Nederlanders vindt dat er te weinig aandacht is voor de Europese Unie op de televisie. Bijna één op de zes (16%) van de Nederlanders is van mening dat internetwebsites te weinig aandacht hebben voor de Europese Unie.

De gemiddelde Europese burger is vaker van mening dan de gemiddelde Nederlander dat er voldoende aandacht is voor de Europese Unie in de media.

Objectiviteit en toon van de berichtgeving

Ongeveer de helft van de Nederlanders is van mening dat de Nederlandse televisiezenders, radioprogramma's en geschreven pers objectief berichten over de Europese Unie. Bij de internetsites ligt dit aantal een stuk lager (34%), en geven ook veel mensen aan dat ze niet weten of deze sites objectief zijn.

Het blijkt net als bij de meting van eind 2011 lastig voor de respondenten om de objectiviteit van informatie op internetwebsites te beoordelen. Bijna de helft van de Nederlandse burgers kan hier geen mening over geven.

Opvallend is het feit dat ongeveer een kwart van de Nederlandse burgers de televisieprogramma's en de geschreven pers te negatief vinden over de Europese Unie. Dit aantal ligt bij radio en het internet met 15% en 12% een stuk lager.

Gebruik van internetsites en ingeschatte betrouwbaarheid

Om aan informatie te komen over politieke gebeurtenissen kan men gebruik maken van verschillende soorten internetsites. Hier maken we onderscheid tussen de institutionele en officiële websites in vergelijking met nieuwswebsites. We hebben ook gevraagd hoe betrouwbaar de burgers de verschillende bronnen achten.

De gemiddelde Europeaan maakt zowel veel gebruik van nieuwswebsites (36%) als van institutionele websites en officiële websites (32%) als men op zoek is naar informatie over Europese politieke aangelegenheden. In vergelijking met de meting van eind 2011 zijn meer Europese burgers gebruik gaan maken van officiële en institutionele websites (van 28% naar 32%). Ook de online sociale netwerken groeien als een bron van informatie over Europese politieke aangelegenheden (van 9% eind 2011 naar 12% nu), maar dit medium blijft nog ver achter bij de bovengenoemde websites.

De Nederlandse burgers maken ook van beide soorten websites veelvuldig gebruik om informatie te vergaren over Europese politieke aangelegenheden. Maar liefst 55% maakt gebruik van nieuwswebsites en 52% van officiële en institutionele websites. Ook onder de Nederlandse bevolking stijgt het aantal gebruikers van de online sociale netwerken om aan informatie over Europese politieke aangelegenheden komen (van 11% eind 2011 naar 13% nu).

De gemiddelde Nederlander en Europeaan verschillen van mening als het gaat om het *vertrouwen in de verschillende soorten websites*. Ruim drie op de vijf Nederlanders zijn van mening dat institutionele en officiële websites meer te vertrouwen zijn dan andere websites. De gemiddelde burger van alle lidstaten heeft hier een andere mening over. Maar 38% geeft aan dat institutionele en officiële websites meer te vertrouwen zijn dan andere websites. Zij geven vaker dan Nederlanders aan dat ze geen verschil maken tussen deze websites.

4 Conclusie

Het aantal ondervraagden dat zich 'Europees burger' voelt is toegenomen, zowel onder de gehele Europese bevolking als onder de Nederlandse bevolking. Vooral onder de Nederlandse bevolking is een redelijke stijging zichtbaar en voelen over het algemeen meer mensen zich 'Europees burger' - het betreft maar liefst 67% van de Nederlandse bevolking.

Dit laat ook zien dat Nederlanders over het algemeen redelijk Europees georiënteerd zijn. Wat wel opvallend is, is het feit dat vooral oudere Nederlanders zich veel vaker Europeaan voelen.

De Nederlandse burger is redelijk Europees georiënteerd. Men toont meer interesse in de rechten die je als Europees burger hebt. Meer dan de helft van de Nederlanders zegt dat hij of zij tot op bepaalde hoogte kennis heeft over de rechten van een Europees burger. Desondanks geeft men aan hier meer over te willen weten, vooral als het gaat om het recht op *medische hulp* in een andere lidstaat. De gemiddelde Europeaan is meer geïnteresseerd in zijn rechten als het gaat om *wonen* en *werken* in een andere Europese lidstaat.

Nog maar weinig Europeanen en Nederlanders zijn van plan het Europees burgerinitiatief te gebruiken. Mochten ze het gaan gebruiken, dan zal dit op terreinen zijn waar het afgelopen jaar veel discussie over is geweest. Vooral het terrein 'werkgelegenheid' is bij de gemiddelde Europese- en Nederlandse burger populair. Ook 'onderwijs' en 'pensioenen' worden vaak genoemd.

Minder Europese burgers zien de euro als een positief resultaat van de Europese Unie. De Nederlandse bevolking is iets positiever dan gemiddeld, maar ook hier is een dalende lijn zichtbaar. De helft van de Europese bevolking is van mening dat het een taak is voor de Europese Unie om zich in te zetten om de crisis te bestrijden. Onder de Nederlandse bevolking is dit aandeel het afgelopen jaar flink gedaald. Nu is nog 36% van mening dat dit een taak is van de Europese Unie.

De Nederlandse bevolking geeft aan meer kennis in huis te hebben als het gaat om Europese politieke aangelegenheden dan de gemiddelde Europese burger (31%). Ruim een derde (36%) vindt dat hij of zij *zelf* goed op de hoogte is. Op het moment dat er wordt gevraagd of de medeburger voldoende op de hoogte is, wordt er een stuk vaker aangegeven dat er nog ruimte voor verbetering is. Nu geeft 83% van de Nederlanders aan dat de bevolking onvoldoende op de hoogte is.